

Trends op de arbeidsmarkt tussen 1986 **en 2006**

De laatste 20 jaar zijn er 740.000 werkende personen bijgekomen. Dat is een stijging met meer dan 20%. In 1986 waren er 3.524.000 personen van 15 jaar en ouder aan het werk en in 2006 was dat aantal opgelopen tot 4.264.000. De laatste twee decennia

- is het aantal werkende vrouwen gegroeid met 50%;
- stijgt de werkgelegenheidsgraad vooral bij de oudere leeftijdsklassen;
- is de werkende bevolking meer en meer hoger geschoold;
- blijft de werkgelegenheidsgraad van niet-EU15-burgers ver onder die van Belgen en EU15-burgers;
- vergroot het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen enerzijds en Brussel en Wallonië anderzijds;
- maken de tertiaire en quataire sector een sterke opmars;
- groeit het aantal bedienden sterk;
- groeit deeltijdse arbeid, zowel bij mannen als bij vrouwen;
- is de verwachte explosie van thuiswerk nog uitgebleven;
- blijft het jobhoppen vrij laag.

1. Wie werkte er vroeger en nu?

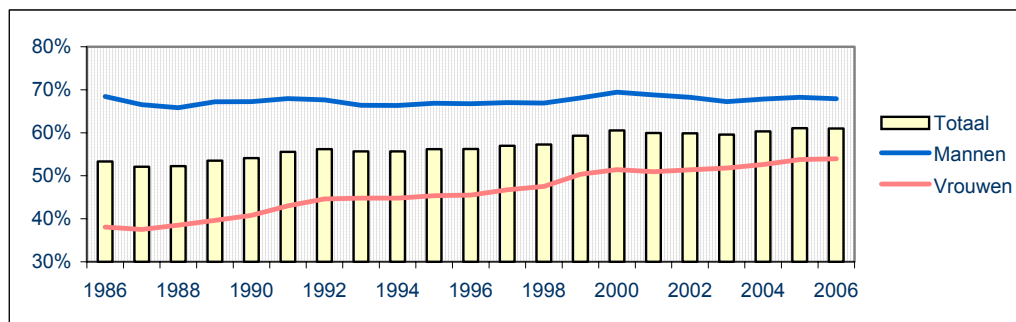
De socio-demografische kenmerken van de werkende persoon zijn in de laatste twee decennia sterk gewijzigd.

Het aantal werkende vrouwen groeit met 50%

De afgelopen 20 jaar is het aantal werkende vrouwen heel sterk toegenomen. Terwijl het aantal werkende mannen de laatste twee decennia met 119.000 eenheden gegroeid is, zijn er 621.000 werkende vrouwen bijgekomen. Dat betekent een groei van 50%.

Hoewel de werkgelegenheidsgraad¹ van vrouwen nog steeds vrij laag ligt, noteren we de laatste twee decennia een spectaculaire stijging, namelijk van 38,1% in 1986 naar 54,0% in 2006. De mannelijke werkgelegenheidsgraad, die 67,9% bedraagt in 2006, is vrij constant gebleven. De stijging van de algemene werkgelegenheidsgraad tussen 1986 en 2006 is dus volledig toe te schrijven aan de sterke groei van de vrouwelijke werkgelegenheid, die veel sterker was dan de toename van het aantal vrouwen tussen 15 en 64 jaar. Deze vervrouwelijking of feminisering van de arbeid verkleint de kloof tussen de werkgelegenheidsgraad van mannen en vrouwen. Terwijl die kloof in 1986 meer dan 30 procentpunt bedroeg, is het verschil in 2006 gedaald tot 14 procentpunt.

Grafiek 1: Werkgelegenheidsgraad naar geslacht (1986-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Vrouwen bieden zich de laatste decennia meer en meer aan op de arbeidsmarkt, hebben vaker een job dan vroeger en verlaten minder vaak de arbeidsmarkt wanneer ze kinderen hebben. In 2006 is er binnen de leeftijdsklasse van 25 tot 49 jaar slechts een licht verschil in de werkgelegenheidsgraad van gehuwde of samenwonende vrouwen mét en zonder kinderen. Op 100 vrouwen tussen 25 en 49 jaar die samenleven met een partner en één of meerdere kinderen zijn er in 2006 gemiddeld 75 aan het werk. Gehuwde of samenwonende vrouwen van 25 tot 49 jaar zonder kinderen kennen een iets hogere werkgelegenheidsgraad van 76,7%. De werkgelegenheidsgraad van alleenstaande moeders tussen 25 en 49 jaar is lager, namelijk 65,2%.

Tabel 1: Werkgelegenheidsgraad van vrouwen tussen 25 en 49 jaar naar huishoudpositie (2006)

Gehuwd of samenwonend met partner zonder kinderen	76,7%
Gehuwd of samenwonend met partner met 1 of meer kinderen	75,1%
Hoofd éénoudergezin	65,2%
Overige (alleenstaand, inwonend bij de ouders, andere)	73,3%
Totaal	73,5%

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

¹ De werkgelegenheidsgraad is het percentage werkende personen binnen de leeftijdsklasse van 15 tot 64 jaar in de totale bevolking van 15 tot 64 jaar.

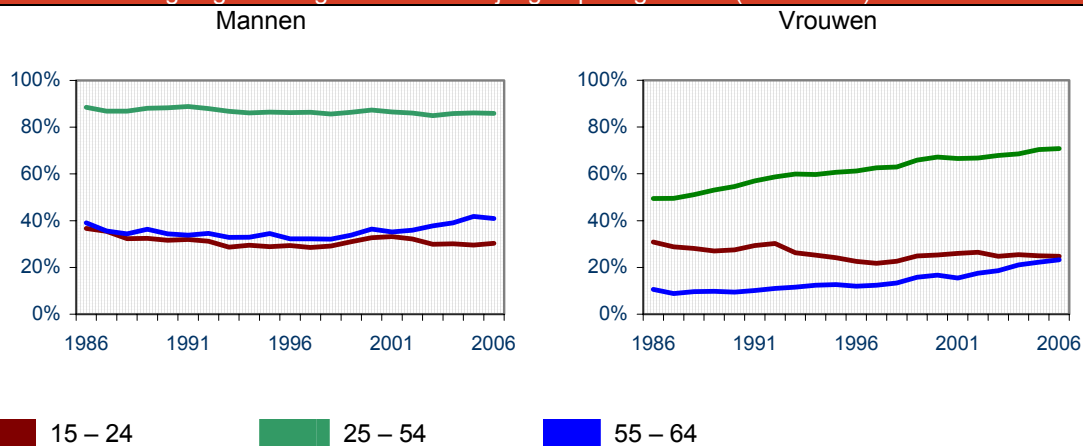
De werkgelegenheidsgraad stijgt vooral bij de oudere leeftijdsgroepen

Er is een groot verschil in de werkgelegenheidsgraad volgens leeftijdsgroep. De reeds lage werkgelegenheidsgraad van jongeren nam de laatste 20 jaar zowel bij mannen als bij vrouwen af. De verklaring ligt wellicht grotendeels bij het feit dat jongeren steeds langer school lopen.

De werkgelegenheidsgraad van personen tussen de 25 en 54 jaar bleef continu op een vrij hoog niveau (tussen 85% en 89%) bij mannen en steeg heel sterk bij vrouwen, namelijk tot 70,7% in 2006.

De werkgelegenheidsgraad van 55-plussers nam licht toe bij mannen en groeide sterk bij vrouwen. Momenteel is gemiddeld 32% van alle 55-plussers aan het werk wat nog steeds heel laag is in vergelijking met het gemiddelde van alle EU-lidstaten (42,5% in 2005).

Grafiek 2: Werkgelegenheidsgraad naar leeftijdsgroep en geslacht (1986-2006)

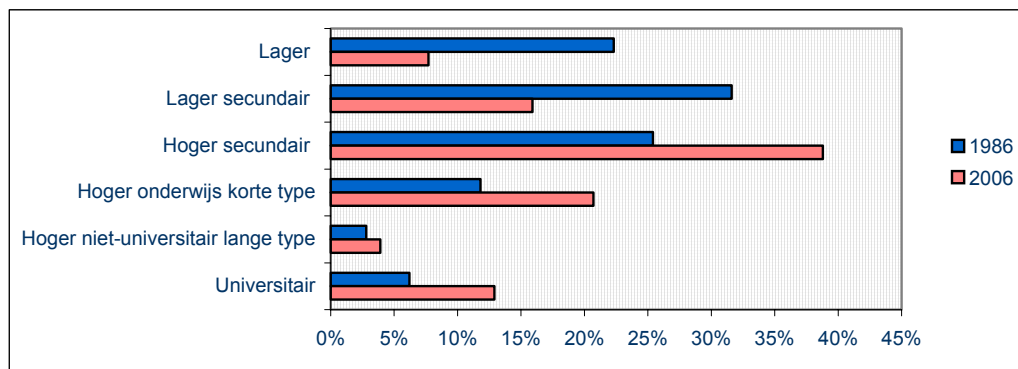

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

De werkende bevolking is meer en meer hoger geschoold

De voorbije twee decennia is de samenstelling van de werkende bevolking naar onderwijsniveau sterk gewijzigd. In 1986 was 53,9% van de werkende bevolking laaggeschoold (maximaal een diploma van lager secundair), 25,4% had een diploma van hoger secundair en 20,8% van de werkende bevolking was hooggeschoold. In 2006 is het percentage laaggeschoolden gedaald tot 23,6%; het percentage 'midden'geschoolden in de werkende bevolking bedraagt 38,8% en de hooggeschoolden behalen een aandeel van 37,6%. Het percentage personen met een universitair diploma in de werkende bevolking steeg op 20 jaar tijd van 6,2% naar 12,9%.

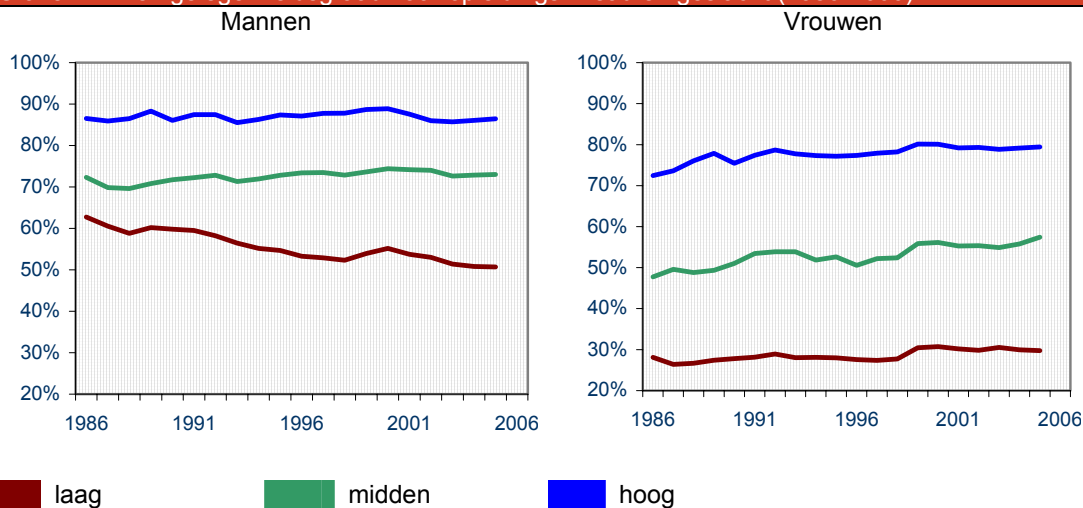
Grafiek 3: Werkende bevolking naar onderwijsniveau (% in de totale werkende bevolking) (1986 en 2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

We stellen vast dat de werkgelegenheidsgraad sterk daalt bij laaggeschoolde mannen en eerder constant blijft bij mannen met een diploma van hoger secundair of hoger onderwijs. Bij vrouwen zien we overal een stijging, zij het heel licht bij de laaggeschoolden maar sterker bij midden- en hooggeschoolden. Het verschil in de werkgelegenheidsgraad van laaggeschoolden en hooggeschoolden neemt nog toe.

Grafiek 4: Werkgelegenheidsgraad naar opleidingsniveau en geslacht (1986-2006)

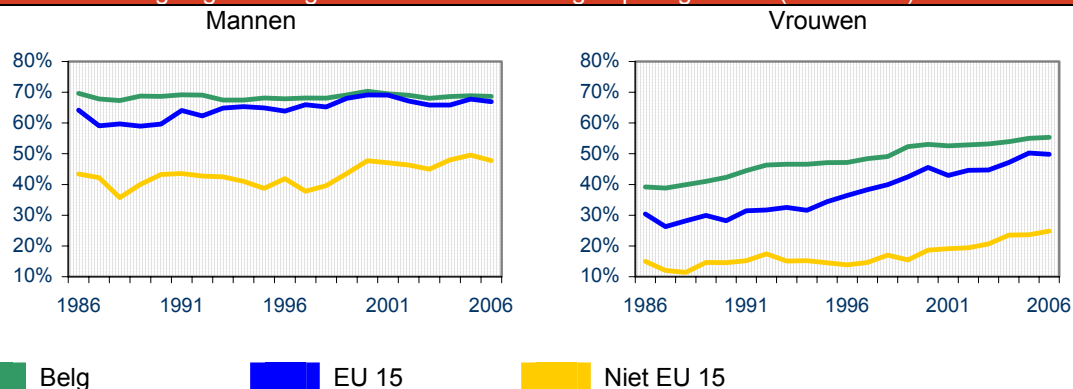

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

De werkgelegenheidsgraad van niet-EU15-burgers blijft ver onder die van Belgen en EU15-burgers

De werkgelegenheidsgraad van Belgen en EU15-burgers² is veel hoger dan die van niet-EU15-burgers. Bij mannen bedraagt de werkgelegenheidsgraad van niet-EU15-burgers de laatste 20 jaar maximaal 50%. Dat staat tegenover een werkgelegenheidsgraad bij mannelijke EU15-burgers die varieert tussen de 59% en de 69%. De werkgelegenheidsgraad van Belgische mannen ligt nog iets hoger maar het verschil met de EU15-burgers is sinds 1993 klein geworden. Bij vrouwen is er de laatste decennia een positieve evolutie in de drie nationaliteitsgroepen maar de kloof tussen Belgische vrouwen en de twee andere nationaliteitsgroepen blijft groter dan bij mannen.

Grafiek 5: Werkgelegenheidsgraad naar nationaliteitsgroep en geslacht (1986-2006)

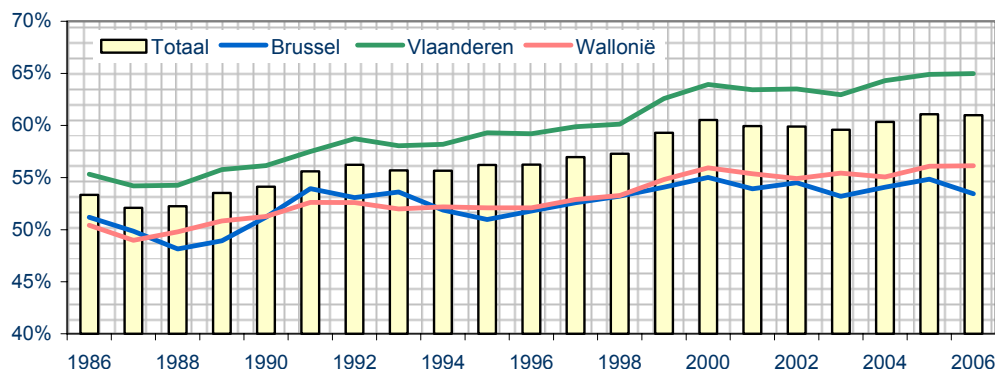
Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

² EU15-burgers zijn personen die in België wonen en met een nationaliteit van één van volgende EU15-lidstaten: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Zweden. Belgen worden hier als een aparte categorie opgenomen. Niet-EU15-burgers zijn alle andere personen met vreemde nationaliteit die in België wonen.

Het verschil in werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen enerzijds en Brussel en Wallonië anderzijds, vergroot

De werkgelegenheidsgraad is de laatste 20 jaar in alle regio's toegenomen. Vlaanderen heeft veruit de hoogste werkgelegenheidsgraad en het verschil met Brussel en Wallonië is de laatste jaren nog groter geworden. Sinds 1994 ligt de werkgelegenheidsgraad van Wallonië continu boven die van Brussel.

Grafiek 6: Werkgelegenheidsgraad naar regio (1986-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

2. Hoe is arbeid veranderd sinds de laatste 20 jaar?

Hoewel er verschillende andere evoluties meespelen, kunnen de bovenstaande evoluties op socio-demografisch vlak niet los gezien worden van de evolutie van het type arbeid (sector, beroepsstatuut, functie) dat wordt uitgevoerd.

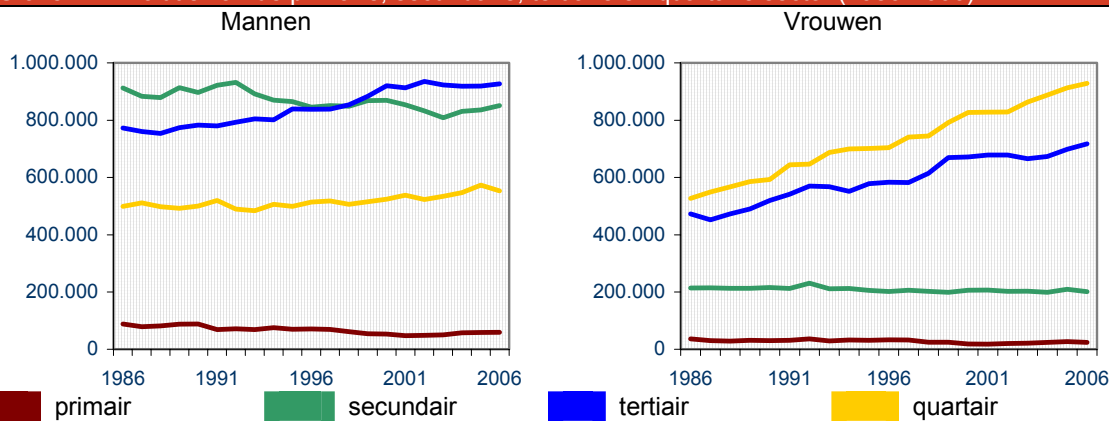
Sterke opmars van de tertiaire en quartaire sector

De laatste twee decennia nemen we een sterke toename van de werkgelegenheid waar in de tertiaire sector (dienstensector) en in de quartaire of non-profitsector. Deze evolutie doet zich vooral voor bij vrouwen. De feminisering van de arbeid tijdens de laatste twee decennia ging dus samen met een tertiairisering en quartairisering van de arbeid.

De werkgelegenheid in de secundaire of productiesector daalt, maar niet zo sterk als vaak wordt beweerd. Bij vrouwen stabiliseert de werkgelegenheid in de secundaire sector. Het belang van de primaire sector neemt continu af.

Vrouwen werken het meest in de quartaire sector, gevolgd door de tertiaire sector. Mannen vinden we sinds 1998 het meest terug in de tertiaire sector, daarvoor was de secundaire sector de belangrijkste sector bij mannen.

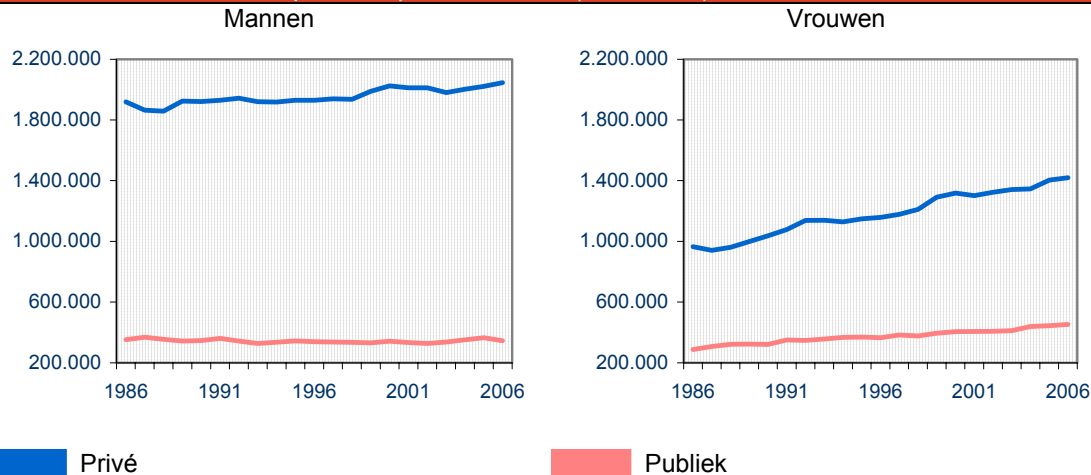
Grafiek 7: Evolutie van de primaire, secundaire, tertiaire en quartaire sector (1986-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Van de 740.000 werkende personen die er de laatste 20 jaar bijgekomen zijn, kwamen er 158.000 in de publiek sector (openbaar bestuur en onderwijs) terecht, die deel uitmaakt van de quartaire sector. Dat betekent een groei van de publieke sector met een vierde. De privé-sector nam toe met 582.000 personen of een groei van 20%. In 2006 was 18,7% van het totaal aantal werkenden werkzaam in de publieke sector. In 1986 bedroeg dat percentage 18,1%.

Het aantal mannen in de publieke sector bleef vrij constant. Het belang van de privé-sector nam lichtjes toe. Bij vrouwen constateren we een sterkere toename in de privé-sector (+47%) en een spectaculaire groei van de publieke sector (+60%).

Grafiek 8: Evolutie van de privé- en publieke sector (1986-2006)

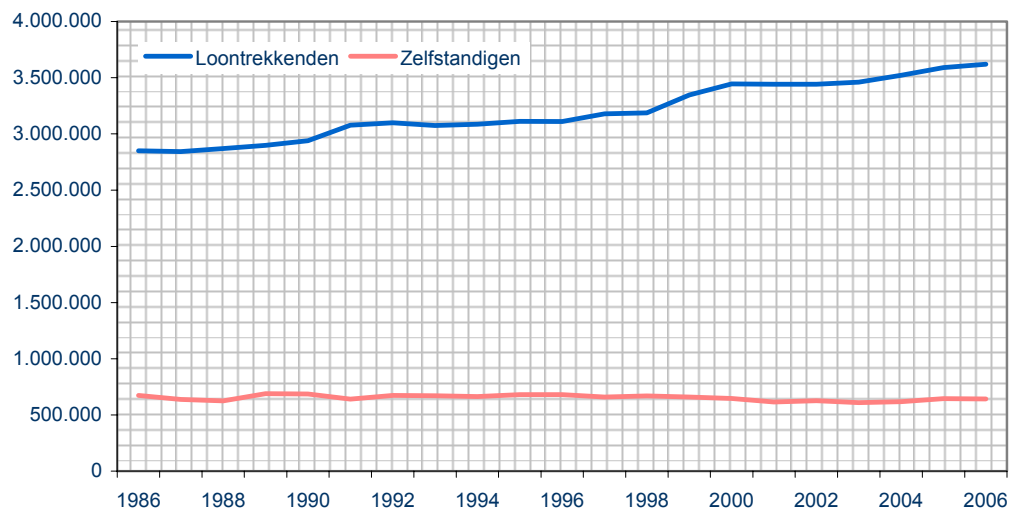
Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Het aantal bedienden groeit sterk

De groei van het aantal werkende personen tussen 1986 en 2006 komt volledig op rekening van de loontrekkenden. Hun aantal nam toe met 27%. Het aantal zelfstandigen kende een lichte daling met 4,5%.

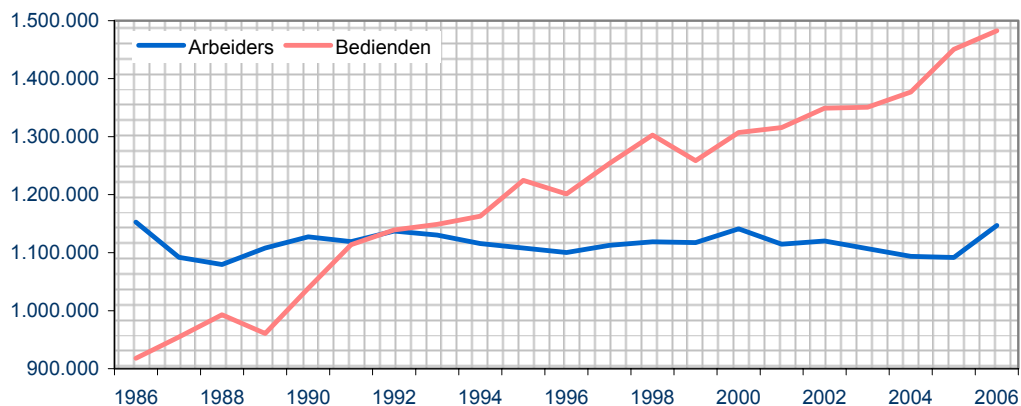
Binnen de groep van loontrekkenden in de privé-sector zien we een grote stijging van het aantal bedienden. In 1986 waren er nog 235.000 bedienden minder dan arbeiders in de privé-sector. In 1992 waren er voor het eerst meer bedienden dan arbeiders en sindsdien wordt het verschil in aantal steeds groter.

Grafiek 9: Evolutie van het aantal loontrekkenden en zelfstandigen (1986-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Grafiek 10: Evolutie van het aantal arbeiders en bedienden in de privé-sector (1986-2006)

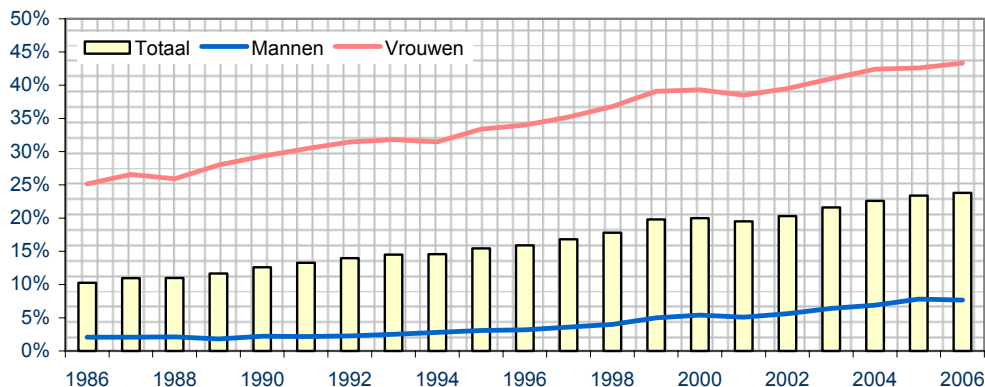
Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

3. Arbeid wordt (een beetje) flexibeler

Deeltijdse arbeid groeit, zowel bij mannen als bij vrouwen

Het percentage deeltijds werkenden binnen de loontrekkenden kent een stijgend verloop en bedraagt 23,8% in 2006. Hoewel deeltijdse arbeid vooral een vrouwenaangelegenheid was en nog steeds is, loopt het percentage deeltijds werkende mannen toch op van 2,1% in 1986 tot 7,7% in 2006. Met de toename van de vrouwelijke werkgelegenheid, stijgt ook het percentage deeltijds werkende vrouwen. In 1986 werkten 25 loontrekkende vrouwen op 100 deeltijds. Ondertussen is dat percentage opgelopen tot 43,3%.

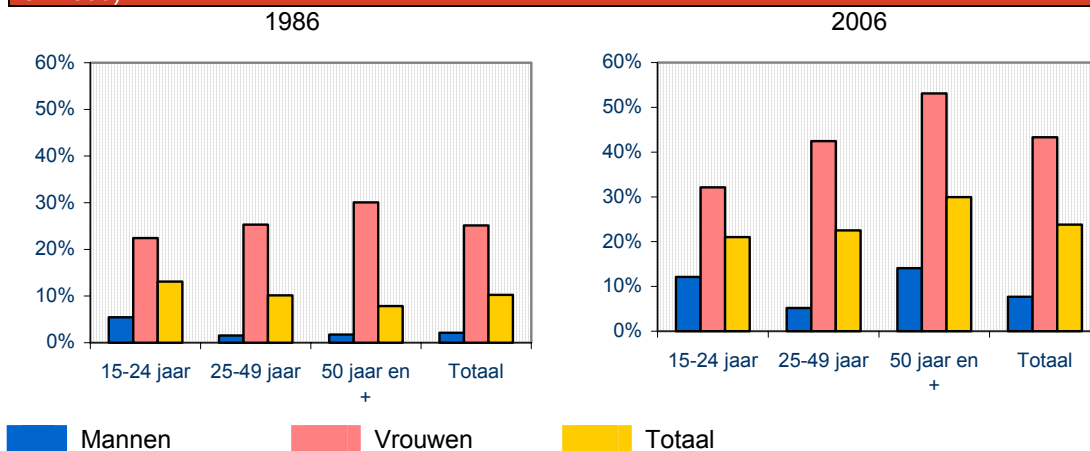
Grafiek 11: Evolutie van het percentage deeltijdse arbeid van loontrekkenden (1986-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Mannen gaan op een ander moment deeltijds werken dan vrouwen. In 1986 was het percentage deeltijds werkende mannen laag in alle leeftijdsklassen maar nog het hoogst bij 15-24-jarigen. Jonge mannen gingen vooral deeltijds werken omdat ze geen voltijdse job konden vinden. In 2006 is het percentage deeltijds werkende mannen het hoogst bij de jonge en de oudere leeftijdsklasse. Jonge mannen werken in 2006 vooral deeltijds omdat ze geen voltijdse baan kunnen vinden of omdat ze een opleiding combineren met een deeltijdse job. Mannelijke 50-plussers halen vooral persoonlijke of familiale redenen aan om deeltijds te werken. Het percentage deeltijds werkende vrouwen stijgt zowel in 1986 als in 2006 met de leeftijd. Vrouwen werken vooral deeltijds om familiale redenen zoals de zorg voor kinderen of andere afhankelijke personen.

Grafiek 12: Percentage deeltijdse arbeid van loontrekkenden per geslacht en leeftijdsgroep (1986 en 2006)

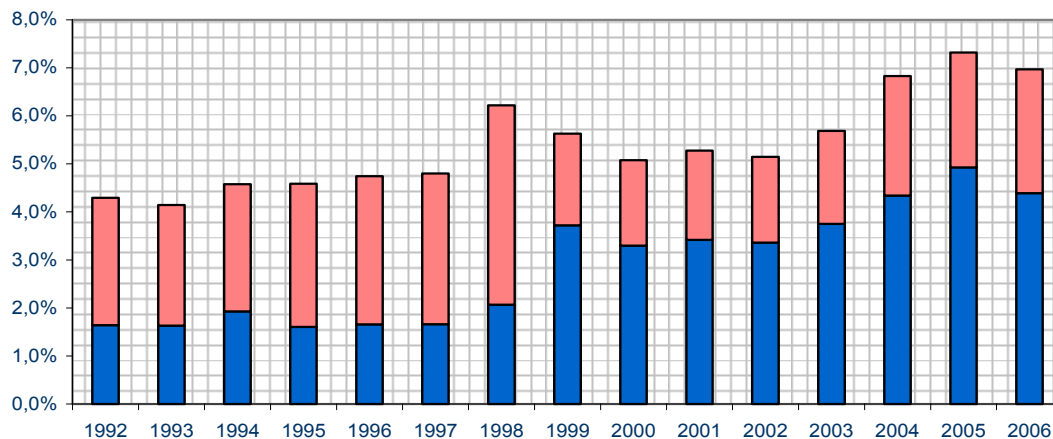
Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

De verwachte explosie van thuiswerk blijft uit

Ondanks de herhaaldelijke voorspellingen dat de introductie van nieuwe mogelijkheden op het vlak van informatie- en communicatietechnologie vanaf de jaren '90 tot een spectaculaire stijging zou leiden van thuiswerk, lijkt de verwachte explosie vooralsnog uitgebleven. Daar waar het aandeel regelmatig of occasioneel thuiswerkende werknemers begin jaren '90 iets meer dan 4% bedroeg, is dat in 2006 slechts gestegen tot 7%, met een piek van 7,3% in 2005.

Opvallend is ook de sterke stijging in 1998. Mogelijks zitten de invoering van de wet op de thuisarbeid van december 1996 en de grote inspanningen van diverse overheden om telewerk te promoten hier voor iets tussen.

Grafiek 13: Evolutie van het percentage thuiswerkende loontrekkenden (uitgezonderd leerkrachten) (1992-2006)

■ minder dan 50% (occasioneel) ■ meer dan 50% (regelmatig)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Bekijken we het percentage dat regelmatig of occasioneel thuiswerkt volgens functiecategorie, dan zien we thuiswerk voornamelijk bij hogere functies. Bij leden van de uitvoerende macht, bedrijfsleiders en hogere kaders werkt meer dan 1 op 4 wel eens thuis. Bij intellectuele en wetenschappelijke beroepen is dat 1 op 8. Bij arbeiders is thuiswerk nagenoeg onbestaande. Dat heeft uiteraard veel met de aard van het uitgevoerde werk te maken, dat zich al dan niet leent om op afstand te worden uitgevoerd. Maar vermoedelijk speelt ook de graad van autonomie in de functie een belangrijke rol.

Tabel 2: Percentage thuiswerkers volgens functiegroep (2006)

Functiegroep (ISCO88)	% thuiswerkers
Leden uitvoer. macht, bedrijfsleiders & hoger kader	27.9%
Intellectuele en wetenschappelijke beroepen	14.8%
Intermediaire beroepen	8.7%
Bedienden in administratieve functies	4.8%
Dienstverlenend en verkooppersoneel	3.4%
Landbouwers & geschoolde arbeid. in landb. & visserij	2.3%
Ambachtslieden en ambachtelijke vakarbeiders	0.8%
Machine- en installatiebestuurders, montagearbeiders	0.9%
Ongeschoolde arbeiders en bedienden	0.9%

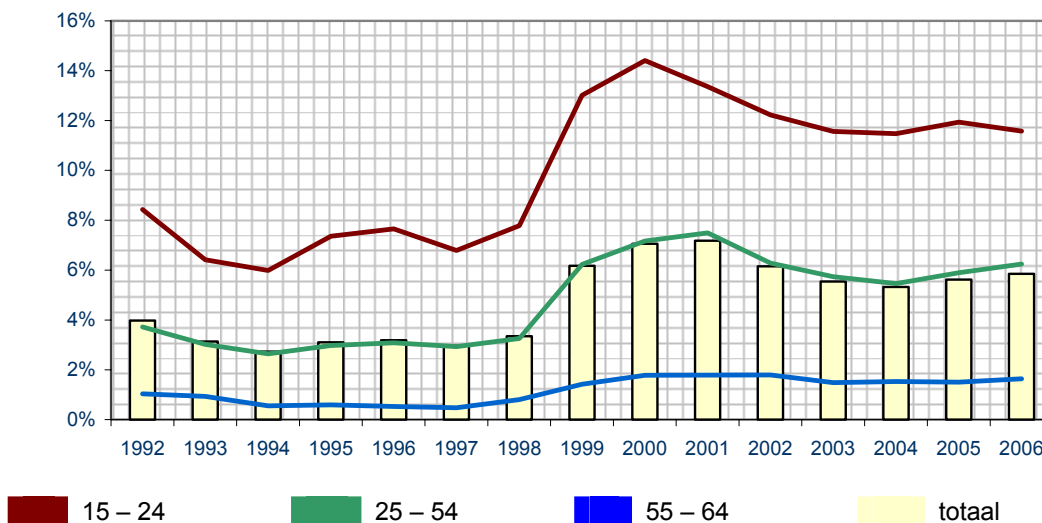
Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

4. Het jobhoppen blijft vrij laag

Vroeger begon men meestal op jonge leeftijd ergens te werken om er vervolgens zowat zijn hele carrière te blijven. Nu wordt vaak beweerd dat de Belgische werknemer de voorbije jaren steeds mobieler geworden is en dat hij veel vaker 'jobhopt'. De cijfers spreken dat echter tegen. Het percentage loontrekkenden dat ten opzichte van het jaar ervoor veranderd is van werk, is de voorbije jaren geëvolueerd van 4% in 1992 naar 5,8% in 2006. We zien wel een piek van 7,2% tijdens de periode van economische hoogconjunctuur van begin 2000.

Het al dan niet veranderen naar ander werk is duidelijk leeftijdsgebonden. Vooral jongeren veranderen vaker van werk. Bij die categorie blijkt de mobiliteit ook het sterkst conjunctuurgebonden.

Grafiek 14: Evolutie van het percentage loontrekkenden dat het laatste jaar veranderd is van werk (1992-2006)

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Het veranderen van werk verschilt volgens de sector waarin men tewerkgesteld is. Tabel 3 toont dat jobhoppen in 2006 populair was bij mensen die nu in hotels en restaurants, in de bouw of in de sector onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven werken. Verder geven cijfers voor 2006 aan dat 47% van de loontrekkenden die het jaar ervoor van werk veranderden binnen dezelfde sector werkzaam bleef. 53% van de jobhoppers veranderde dus van sector.

Tabel 3: Percentage loontrekkenden dat het laatste jaar veranderd is van werk volgens huidige sector (2006)	
Sector	% loontrekkenden
Landbouw, jacht en bosbouw	7,5%
Visserij	0,0%
Winning van delfstoffen	5,5%
Industrie	6,3%
Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	4,1%
Bouwnijverheid	10,1%
Groot- en detailhandel; repar. auto's, motors en cons.-art.	7,2%
Hotels en restaurants	10,8%
Vervoer, opslag en communicatie	5,9%
Financiële instellingen	4,7%
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	8,2%
Openbaar bestuur en defensie; verplichte soc. verzekeringen	3,3%
Onderwijs	3,2%
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	4,1%
Overige gemeenschapsvoorzien., soc.-cult. en pers. diensten	6,0%
Huishoudens	6,7%
Extraterritoriale organisaties en lichamen	7,2%

Bron (verplichte vermelding): FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

Bronvermelding

Alle cijfergegevens uit dit dossier zijn afkomstig uit de enquête naar de arbeidskrachten (EAK). Aan deze enquête namen jaarlijks ongeveer 65.000 (periode 1986-1998) tot 90.000 (periode 1999-2006) personen van 15 jaar en ouder deel.